

Teismo praktikos rinkinys

TEISINGUMO TEISMO (didžioji kolegija) SPRENDIMAS

2013 m. gruodžio 4 d.*

„Ieškinyš dėl panaikinimo — Valstybės pagalba — SESV 108 straipsnio 1 ir 2 dalys — Vengrijos teikiama pagalba žemės ūkio paskirties žemei įsigyti — Europos Sąjungos Tarybos kompetencija — Esama pagalbos schema — Atitinkamos priemonės — Dviejų pagalbos schemų neatsiejamumas — Aplinkybių pasikeitimas — Išimtinės aplinkybės — Ekonomikos krizė — Akivaizdi vertinimo klaida — Proporcingumo principas“

Byloje C-121/10

dėl 2010 m. kovo 4 d. pagal SESV 263 straipsnį pareikšto ieškinio dėl panaikinimo

Europos Komisija, atstovaujama V. Di Bucci, L. Flynn, A. Stobiecka-Kuik ir K. Walkerová, nurodžiusi adresą dokumentams įteikti Liuksemburge,

ieškovė,

prieš

Europos Sąjungos Tarybą, atstovaujamą É. Sitbon ir F. Florindo Gijón,

atsakovę,

palaikomą:

Lietuvos Respublikos, atstovaujamos D. Kriaučiūno ir L. Liubertaitės,

Vengrijos, atstovaujamos G. Koós, M. Fehér ir K. Szíjjártó,

Lenkijos Respublikos, atstovaujamos M. Szpunar,

įstojusių į bylą šalių,

TEISINGUMO TEISMAS (didžioji kolegija),

kurį sudaro pirmininkas V. Skouris, pirmininko pavaduotojas K. Lenaerts, kolegijų pirmininkai A. Tizzano, R. Silva de Lapuerta, L. Bay Larsen (pranešėjas), E. Juhász, A. Borg Barthet, C. G. Fernlund ir J. L. da Cruz Vilaça, teisėjai A. Rosas, G. Arestis, J. Malenovský, A. Prechal, E. Jarašiūnas ir C. Vajda,

generalinis advokatas P. Mengozzi,

kancleris A. Calot Escobar,

* Proceso kalba: anglų.

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį,

susipažinęs su 2013 m. sausio 17 d. posėdyje pateikta generalinio advokato išvada,

priima šį

Sprendimą

- 1 Savo ieškiniu Europos Komisija prašo Teisingumo Teismo panaikinti 2009 m. gruodžio 22 d. Tarybos sprendimą 2009/1017/ES dėl Vengrijos Respublikos valdžios institucijų teikiamos valstybės pagalbos žemės ūkio paskirties žemės išigijimui nuo 2010 m. sausio 1 d. iki 2013 m. gruodžio 31 d. (OL L 348, p. 55, toliau – ginčijamas sprendimas).

Teisinis pagrindas

Stojimo aktas

- 2 Akto dėl Čekijos Respublikos, Estijos Respublikos, Kipro Respublikos, Latvijos Respublikos, Lietuvos Respublikos, Vengrijos Respublikos, Maltos Respublikos, Lenkijos Respublikos, Slovėnijos Respublikos ir Slovakijos Respublikos stojimo sąlygų ir sutarčių, kuriomis yra grindžiama Europos Sąjunga, pritaikomųjų pataisų (OL L 236, 2003, p. 33, toliau – Stojimo aktas) X priedo 3 skyriaus 2 punkte įtvirtinta:

„Nepaisant įsipareigojimų pagal Sutartis, kuriomis grindžiama Europos Sąjunga, septynerius metus nuo įstojimo dienos Vengrija gali toliau taikyti šio Akto pasirašymo metu galiojančiuose jos teisės aktuose nustatytą draudimą fiziniams asmenims, kurie nėra Vengrijos rezidentai ar piliečiai, ir juridiniams asmenims įsigyti žemės ūkio paskirties žemę. <...>

<...>“

Reglamentas (EB) Nr. 659/1999

- 3 1999 m. kovo 22 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 659/1999, nustatančio išsamias [SESV 108] straipsnio taikymo taisykles (OL L 83, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 8 sk., 1 t., p. 339), 1 straipsnyje numatyta:

„Šiame reglamente:

<...>

- b) „esama pagalba“ – tai:

<...>

- ii) patvirtinta pagalba, t. y. Komisijos arba [Europos Sąjungos] Tarybos patvirtintos pagalbos sistemos ir individuali pagalba;

<...>

- c) „nauja pagalba“ – tai visa pagalba, t. y. pagalbos sistemos ir individuali pagalba, kuri nėra egzistuojanti pagalba, įskaitant egzistuojančios pagalbos pakeitimus;

<...>“

- 4 Šio reglamento 17 straipsnio 2 dalyje nustatyta:

„Jeigu, Komisijos nuomone, atitinkama [esama] pagalbos sistema neatitinka arba daugiau nebeatitinka bendrosios rinkos, savo išankstinę nuomonę ji praneša suinteresuotajai valstybei narei ir suteikia jai galimybę per vieną mėnesį pateikti savo pastabas. <...>“

- 5 Šio reglamento 18 straipsnyje numatyta:

„Jeigu Komisija, vadovaudamasi valstybės narės pagal 17 straipsnį pateikta informacija, padaro išvadą, kad atitinkama [esama] pagalbos sistema neatitinka arba daugiau nebeatitinka bendrosios rinkos, suinteresuotajai valstybei narei ji pateikia rekomendaciją, siūlančią taikyti atitinkamas priemones. <...>“

- 6 To paties reglamento 19 straipsnio 1 dalis išdėstyta taip:

„Jeigu suinteresuotoji valstybė narė pritaria pasiūlytomis priemonėms ir apie tai praneša Komisijai, Komisija tą faktą įregistruoja ir informuoja apie tai valstybę narę. Minėtoji valstybė narė privalo įgyvendinti atitinkamas priemones, kurioms ji pritarė.“

Reglamentas (EB) Nr. 1857/2006

- 7 2006 m. gruodžio 15 d. Komisijos reglamento (EB) Nr. 1857/2006 dėl [SESV 107] ir [SESV 108] straipsnių taikymo valstybės pagalbai mažoms ir vidutinėms įmonėms, kurios verčiasi žemės ūkio produktų gamyba, iš dalies keičiančio Reglamentą (EB) Nr. 70/2001 (OL L 358, p. 3), 4 straipsnyje nurodyta:

„1. Investicijų pagalba į žemės ūkio valdas [Europos Sąjungoje], kurios verčiasi pirmine žemės ūkio produktų gamyba, yra suderinama su bendrąja rinka pagal [SESV 107 straipsnio 3 dalies c punktą] ir apie ją nebūtina pranešti, kaip numatyta [SESV 108 straipsnio 3 dalyje], jeigu ji atitinka sąlygas, išdėstytas [šio straipsnio] 2–10 dalyse.

<...>

8. Pagalba gali būti teikiama žemei, išskyrus statyboms skirtą žemę, kurios kaina neviršija 10 % investicijos pagalbos skyrimo kriterijus atitinkančių išlaidų, įsigyti.

<...>“

Reglamentas (EB) Nr. 1535/2007

- 8 2007 m. gruodžio 20 d. Komisijos reglamento (EB) Nr. 1535/2007 dėl [SESV 107] ir [SESV 108] straipsnių taikymo *de minimis* pagalbai žemės ūkio produktų gamybos sektoriuje (OL L 337, p. 35) 3 straipsnio 1 dalyje nurodyta:

„Pagalbos priemonės, kurios atitinka šio straipsnio 2–7 dalyse nustatytas sąlygas, nelaikomos atitinkančiomis visus [SESV 107 straipsnio 1 dalyje] nustatytus kriterijus, todėl joms netaikomas [SESV 108 straipsnio 3 dalyje] numatytas reikalavimas pranešti apie pagalbą.“

Žemės ūkio gairės

- 9 Bendrijos 2007–2013 m. valstybės pagalbos žemės ūkio ir miškų sektoriuose gairių (OL C 319, 2006, p. 1, toliau – Žemės ūkio gairės) 29 punkte nurodyta:

„Pagalba investicijoms į žemės ūkio valdas laikoma suderinama su [SESV 107 straipsnio 3 dalies c punkto] nuostatomis, jei ji atitinka visas [Reglamento Nr. 1857/2006] 4 straipsnio nuostatas [sąlygas] <...>“

- 10 Šių gairių skyriuje „Pasiūlymai dėl atitinkamų priemonių“ esantis 196 punktas išdėstytas taip:

„Vadovaudamasi [SESV 108 straipsnio 1 dalimi], Komisija siūlo valstybėms narėms ne vėliau kaip iki 2007 m. gruodžio 31 d. iš dalies pakeisti savo esamas pagalbos skyrimo schemas, siekiant jas suderinti su šiomis gairėmis, išskyrus <...> [esamas] pagalbos investicijoms, susijusioms su žemės įsigijimu žemės ūkio valdose, schemas, kurios turi būti iš dalies pakeistos pagal šias gaires iki 2009 m. gruodžio 31 d.“

- 11 Šių gairių 197 punkte numatyta, kad valstybės narės raginamos ne vėliau kaip iki 2007 m. vasario 28 d. raštu patvirtinti savo pritarimą šiems pasiūlymams dėl atitinkamų priemonių.

- 12 Tų pačių gairių 198 punktas išdėstytas taip:

„Jei kuri nors valstybė narė iki šios datos raštu nepatvirtins savo sutikimo, Komisija pritaikys Reglamento [Nr. 659/1999] 19 straipsnio 2 dalį ir, prireikus, pradės šioje nuostatoje numatytą tyrimo procesą.“

Laikinoji sistema

- 13 Bendrijos laikinosios valstybės pagalbos priemonių sistemos siekiant padidinti galimybes gauti finansavimą dabartinės finansų ir ekonomikos krizės sąlygomis, įtvirtintos 2008 m. gruodžio 17 d. Komisijos komunikate (OL C 83, 2009, p. 1), kuris iš dalies pakeistas Komisijos komunikatu, paskelbtu 2009 m. spalio 31 d. *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje* (OL C 261, p. 2, toliau – laikinoji sistema), 4.2.2 punkte numatyta, kad atsižvelgiant į ekonominę padėtį manoma, kad būtina laikinai sudaryti galimybę tam tikromis sąlygomis teikti ribotą pagalbą.

- 14 Laikinosios sistemos 4.2.2 punkto h papunktyje, be kita ko, patikslinta, kad „jei pagalba teikiama įmonėms, vykdančioms veiklą pirminės žemės ūkio produktų gamybos srityje <...>, kiekviena įmonė gali gauti ne didesnę kaip 15 000 [eurų] finansinės subsidijos (arba bendrojo subsidijos ekvivalento) sumą“.

- 15 Laikinosios sistemos 7 punkte, be kita ko, numatyta, kad „šis komunikatas <...> nebus taikomas po 2010 m. gruodžio 31 d.“.

Ginčo aplinkybės

- 16 2006 m. lapkričio 27 d. laišku Vengrija, remdamasi EB 88 straipsnio 3 dalimi, pranešė Komisijai apie dvi valstybės pagalbos schemas, pavadintas atitinkamai „Pagalba žemei įsigyti, teikiama lengvatinės paskolos forma“ ir „Žemės sujungimo pagalba“. Šios schemas buvo skirtos dviem esamos pagalbos schemoms pakeisti ir turėjo būti taikomos iki 2009 m. gruodžio 31 d. Pagalba teikiama kaip pagalba investicijoms, skirta ūkininkams, ketinantiems įsigyti žemės ūkio paskirties žemės.

- 17 Manydama, kad ši pagalba suderinama su EB 87 straipsnio 3 dalies c punktu, dviem 2006 m. lapkričio 22 d. sprendimais (OL C 68, 2007, p. 6, toliau – 2006 m. gruodžio 22 d. sprendimai) Komisija nusprendė nepateikti prieštaravimų. Šiuose sprendimuose nurodyta, kad atitinkamos pagalbos schemos galioja nuo Komisijos patvirtinimo dienos „iki 2009 m. gruodžio 31 d.“.
- 18 Žemės ūkio gairių 196 punkte Komisija pasiūlė valstybėms narėms iš dalies pakeisti esamas pagalbos žemės ūkio paskirties žemei įsigyti schemas, siekiant suderinti jas su šiomis gairėmis iki 2009 m. gruodžio 31 d.
- 19 2007 m. vasario 7 d. Vengrija pranešė pritarianti šių gairių 196 punkte pateiktiems pasiūlymams dėl atitinkamų priemonių. Kaip numatyta Reglamento Nr. 659/1999 19 straipsnio 1 dalyje, Komisija šį pritarimo faktą įregistravo ir paskelbė komunikate *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje* (OL C 70, 2008, p. 11).
- 20 2009 m. lapkričio 4 d. Vengrija, remdamasi EB 88 straipsnio 2 dalimi, pateikė Tarybai prašymą pratęsti pagalbos žemės ūkio paskirties žemei įsigyti schemų galiojimą ilgiau nei iki 2009 m. gruodžio 31 d. 2009 m. lapkričio 27 d. ši valstybė narė kreipėsi į Tarybą su detalesniu prašymu, siekdama gauti leidimą taikyti dvi esamas pagalbos žemės ūkio paskirties žemei įsigyti schemas iki 2013 m. gruodžio 31 d.
- 21 Ginčijamu sprendimu Taryba šį prašymą patenkino remdamasi SESV 108 straipsnio 2 dalies trečia pastraipa. Šio sprendimo 1 straipsnis išdėstytas taip:
- „Laikoma, kad Vengrijos valdžios institucijų teikiama išimtinė valstybės pagalba – palūkanų subsidijos ir tiesioginės subsidijos žemės ūkio paskirties žemei įsigyti, neviršijanti 4 000 mln. [Vengrijos forintų (HUF)] ir teikiama nuo 2010 m. sausio 1 d. iki 2013 m. gruodžio 31 d., yra suderinama su vidaus rinka.“
- 22 Taryba savo sprendimą motyvavo faktais, nurodomais visų pirma jo 2–6 konstatuojamosiose dalyse: nepalankia žemėnaudos struktūra, kapitalo stygiumi, su kuriuo susiduria Vengrijos ūkininkai, sunkumais, su kuriais jie susiduria norėdami gauti paskolų ir kurių kyla dėl ekonomikos ir finansų krizės padidėjus palūkanų normoms, taikomoms paskoloms žemės ūkio paskirties žemei pirkti, ir ūkininkams Vengrijoje bankų taikomais paskolų teikimo griežtais kriterijais. Taryba pabrėžė, kad šiomis aplinkybėmis tikėtina, kad padaugės atvejų, kai ekonominės veiklos vykdytojai, neužsiimantys žemės ūkio veikla, įsigis žemės spekuliacijos tikslais. Be to, ji teigia, kad ekonomikos krizė Vengrijoje lėmė nedarbo augimą ir bendrojo vidaus produkto sumažėjimą visų pirma žemės ūkio sektoriuje.
- 23 Pagal ginčijamo sprendimo 8 ir 9 konstatuojamąsias dalis:
- „(8) Šiuo metu Komisija dar nėra pradėjusi procedūros ar priėmusi pozicijos dėl pagalbos pobūdžio ir jos atitikimo vidaus rinkai.
- (9) Todėl susidarė išimtinės aplinkybės, kuriomis, taikant leidžiančią nukrypti nuostatą ir tik tiek, kiek tai yra būtina reikalinga siekiant apriboti skurdo Vengrijos kaimo vietovėse mastą, galima laikyti, kad tokia pagalba yra suderinama su vidaus rinka.“

Procesas Teisingumo Teisme ir šalių reikalavimai

- 24 Komisija Teisingumo Teismo prašo:
- panaikinti ginčijamą sprendimą ir
 - priteisti iš Tarybos bylinėjimosi išlaidas.

- 25 Taryba Teisingumo Teismo prašo:
- atmesti ieškinį kaip nepagrįstą ir
 - priteisti iš Komisijos bylinėjimosi išlaidas.
- 26 2010 m. rugpjūčio 9 d. Teisingumo Teismo pirmininko nutartimi Lietuvos Respublikai, Vengrijai ir Lenkijos Respublikai buvo leista įstoti į bylą palaikyti Tarybos reikalavimų.

Dėl ieškinių

- 27 Grįsdama savo ieškinį Komisija remiasi keturiais pagrindais, susijusiais atitinkamai su Tarybos kompetencijos nebuvimu, piktnaudžiavimu įgaliojimais, lojalaus bendradarbiavimo principo pažeidimu, taip pat akivaizdžia išimtinių aplinkybių buvimo vertinimo klaida ir proporcingumo principo pažeidimu.

Dėl pirmojo ieškinių pagrindo, susijusio su Tarybos kompetencijos nebuvimu

Šalių argumentai

- 28 Kaip pirmąjį ieškinių pagrindą Komisija nurodo tai, kad Taryba neturėjo kompetencijos priimti ginčijamo sprendimo.
- 29 Komisijos nuomone, iš nusistovėjusios Teisingumo Teismo praktikos matyti, kad Tarybos pagal SESV 108 straipsnio 2 dalies trečią pastraipą turimi įgaliojimai yra išimtinio pobūdžio ir kad todėl Taryba neturi kompetencijos paneigti Komisijos sprendimo, kuriuo pagalba pripažįstama nesuderinama su vidaus rinka, arba bandyti apeiti tokį sprendimą.
- 30 Be to, Komisija mano, kad Žemės ūkio gairių 196 punkte ji patvirtino galutinę poziciją dėl Vengrijos įgyvendintos pagalbos žemės ūkio paskirties žemei įsigyti schemų suderinamumo su vidaus rinka. Tai, kad ši pozicija buvo patvirtinta gairėse, neturi reikšmės, nes Europos Sąjungos teismai yra nusprendę, kad gairėms pritarusi valstybė narė privalo jas taikyti.
- 31 Šioje byloje Vengrija yra pranešusi apie savo pritarimą Žemės ūkio gairių 196 punkte nurodytiems pasiūlymams dėl atitinkamų priemonių. Todėl ji turi šias pagalbos schemas taikyti ne ilgiau kaip iki 2009 m. gruodžio 31 d. ir neatnaujinti jų taikymo iki 2013 m. gruodžio 31 d. Dėl šios priežasties Taryba, patvirtinusi tas pačias pagalbos schemas nuo 2010 m. sausio 1 d., panaikino Komisijos sprendimo veiksmingumą ir taip viršijo savo kompetenciją.
- 32 Taryba teigia priešingai, kad ginčijamu sprendimu patvirtinta pagalbos schema yra nauja pagalbos schema, kuri skiriasi nuo tos, kurią Komisija patvirtino 2006 m. gruodžio 22 d. sprendimais, visų pirma dėl to, kad ji pagrįsta naujomis faktinėmis ir teisinėmis aplinkybėmis. Todėl Komisija niekada nevertino ginčijamu sprendimu patvirtintos pagalbos schemas suderinamumo su vidaus rinka.
- 33 Taryba pridūrė, kad Žemės ūkio gairių 196 punktas netaikomas jos patvirtintai pagalbos schemei, nes SESV 108 straipsnio 1 dalyje numatytos atitinkamos priemonės taikomos tik esamai pagalbai.
- 34 Savo dublike Komisija teigia, kad Tarybos nurodyti skirtumai tarp esamų pagalbos schemų ir ginčijamu sprendimu patvirtintos pagalbos schemas nėra svarbūs, nes šios schemas taip neatsiejamai susijusios, jog reikalavimas skirti šias schemas, siekiant SESV 108 straipsnio 2 dalies taikymo tikslų, atrodo labai dirbtinis.

35 Lietuvos Respublika, Vengrija ir Lenkijos Respublika iš esmės pritaria Tarybos analizei.

Teisingumo Teismo vertinimas

- 36 Norint įvertinti pirmojo pagrindo, kuriuo Komisija rėmėsi grįsdama savo ieškinį, pagrįstumą, reikia nustatyti, ar Taryba turėjo kompetenciją pagal SESV 108 straipsnio 2 dalies trečią pastraipą ginčijamame sprendime nurodytą pagalbos schemą laikyti suderinama su vidaus rinka, nors Vengrija buvo pritarusi Žemės ūkio gairių 196 punkte pasiūlytomis atitinkamoms priemonėms.
- 37 Pagal SESV 108 straipsnio 2 dalies trečią pastraipą valstybės narės prašymu Taryba, nukrypdama nuo SESV 107 straipsnio nuostatų arba SESV 109 straipsnyje numatytų reglamentų, gali vieningai nuspręsti, kad tam tikra tos valstybės teikiama ar teiktina pagalba neprieštarauja vidaus rinkai, jei toks sprendimas pateisinamas išimtinėmis aplinkybėmis.
- 38 Taigi valstybė narė konkrečiomis aplinkybėmis gali pranešti apie pagalbą ne Komisijai, kuri priimtų sprendimą pagal SESV 108 straipsnio 3 dalyje nustatytą tvarką, bet Tarybai, kuri priimtų sprendimą pagal SESV 108 straipsnio 2 dalies trečioje pastraipoje nustatytą tvarką, nukrypdama nuo SESV 107 straipsnio nuostatų arba SESV 109 straipsnyje numatytų reglamentų.
- 39 Teisingumo Teismas jau yra patikslinęs kai kuriuos šios nuostatos aiškinimo aspektus.
- 40 Taigi, priminęs apie ESV sutarties Komisijai suteiktą pagrindinį vaidmenį pripažinti galimą pagalbos nesuderinamumą su vidaus rinka, jis visų pirma nusprendė, kad SESV 108 straipsnio 2 dalies trečioje pastraipoje numatytas išimtinis ir ypatingas atvejis, todėl Tarybai šia nuostata suteikti įgaliojimai yra aiškiai išimtinio pobūdžio (šiuo klausimu žr. 2004 m. birželio 29 d. Sprendimo *Komisija prieš Tarybą*, C-110/02, Rink. p. I-6333, 29–31 punktus), vadinasi, ši 108 straipsnio 2 dalies trečia pastraipa neabejotinai turi būti aiškinama griežtai (pagal analogiją žr. 2010 m. balandžio 22 d. Sprendimo *Mattner*, C-510/08, Rink. p. I-3553, 32 punktą ir 2013 m. kovo 14 d. Sprendimo *Česká spořitelna*, C-419/11, 26 punktą).
- 41 Be to, Teisingumo Teismas nusprendė, jog SESV 108 straipsnio 2 dalies trečia ir ketvirta pastraipos, pagal kurias, pirma, valstybės narės kreipimasis į Tarybą trims mėnesiams sustabdo Komisijos vykdomą tyrimą ir, antra, per šį terminą Tarybai nepriėmus sprendimo, jį priima Komisija, turi būti aiškinamos taip, kad praėjus šiam terminui Taryba nebeturi kompetencijos pagal minėtą trečią pastraipą priimti sprendimo dėl atitinkamos pagalbos (šiuo klausimu žr. minėto Sprendimo *Komisija prieš Tarybą* 32 punktą).
- 42 Šiuo klausimu Teisingumo Teismas nusprendė, kad tokio Tarybos kompetencijos ribojimo laiko atžvilgiu nustatymas taip pat rodo, kad jeigu prieš Komisijai pripažįstant nagrinėjamą pagalbą nesuderinama su vidaus rinka ir užbaigiant SESV 108 straipsnio 2 dalies pirmoje pastraipoje numatytą procedūrą atitinkama valstybė narė, remdamasi SESV 108 straipsnio 2 dalies trečia pastraipa, nepateikė Tarybai jokio prašymo, Taryba nebegali vykdyti jai pagal šios nuostatos trečią pastraipą suteiktų išimtinių įgaliojimų, kad tokią pagalbą paskelbtų suderinama su vidaus rinka (minėto Sprendimo *Komisija prieš Tarybą* 33 punktas ir 2006 m. birželio 22 d. Sprendimo *Komisija prieš Tarybą*, C-399/03, Rink. p. I-5629, 24 punktas).
- 43 Tokiomis aplinkybėmis Teisingumo Teismas pabrėžė, kad toks aiškinimas leidžia išvengti sprendimų, kurių rezoliucinės dalys prieštarautų viena kitai, priėmimo ir taip prisideda prie teisinio saugumo, nes išsaugomas administracinio sprendimo galutinis pobūdis, įgytas pasibaigus tinkamiems apskundimo terminams arba išnaudojus teises gynybos priemones (šiuo klausimu žr. minėto 2004 m. birželio 29 d. Sprendimo *Komisija prieš Tarybą* 32 ir 35 punktus ir minėto 2006 m. birželio 22 d. Sprendimo *Komisija prieš Tarybą* 25 punktą).

- 44 Galiausiai Teisingumo Teismas sprendė, ar dėl aplinkybės, jog Taryba nėra kompetentinga spręsti klausimo dėl pagalbos, dėl kurios Komisija yra priėmusi galutinį sprendimą, suderinamumo su vidaus rinka, Taryba taip pat neturi kompetencijos priimti sprendimo dėl pagalbos, kuria neteisėtos pagalbos, anksčiau Komisijos sprendimu paskelbtos nesuderinama, gavėjams suteikiama suma, skirta šiuo sprendimu šiems gavėjams nurodytam pagalbos grąžinimui kompensuoti.
- 45 Šiuo klausimu Teisingumo Teismas nurodė, kad pagal nusistovėjusią teismo praktiką, jeigu valstybei narei būtų leista suteikti tokios neteisėtos pagalbos gavėjams naują neteisėtos pagalbos dydžio pagalbą, skirtą grąžinimo, kurį atlikti jie turi pagal minėtą sprendimą, poveikiui neutralizuoti, būtų akivaizdžiai panaikintas pagal SESV 107 ir 108 straipsnius priimtų Komisijos sprendimų veiksmingumas (minėto 2004 m. birželio 29 d. Sprendimo *Komisija prieš Tarybą* 43 punktą ir minėto 2006 m. birželio 22 d. Sprendimo *Komisija prieš Tarybą* 27 punktą).
- 46 Taigi Teisingumo Teismas nusprendė, kad Taryba negali sudaryti kliūčių Komisijos sprendimui, kuriuo konstatuojama, jog pagalba nesuderinama su vidaus rinka, ir pati pripažinti šios pagalbos suderinama su šia rinka, juo labiau ji neturi panaikinti tokio sprendimo veiksmingumo, pagal SESV 108 straipsnio 2 dalies trečią pastraipą pripažindama suderinama su vidaus rinka pagalbą, skirtą tam, kad neteisėtos pagalbos, pripažintos nesuderinama su vidaus rinka, gavėjams būtų kompensuotas šiuo sprendimu nurodytas jos grąžinimas (šiuo klausimu žr. minėto 2004 m. birželio 29 d. Sprendimo *Komisija prieš Tarybą* 44 ir 45 punktus ir minėto 2006 m. birželio 22 d. Sprendimo *Komisija prieš Tarybą* 28 punktą).
- 47 Iš šios teismo praktikos išplaukia, kad taikant SESV 108 straipsnio 2 dalį Tarybos ir Komisijos atitinkama kompetencija atribojama taip, kad, pirma, Komisijos kompetencija būtų vykdoma kaip pagrindinė, o Taryba būtų kompetentinga tik išimtinėmis aplinkybėmis. Antra, Tarybos kompetencija, kurią vykdydama ji gali savo sprendimu nukrypti nuo kai kurių Sutarties nuostatų valstybės pagalbos srityje, turi būti vykdoma laikantis nustatytų laiko apribojimų. Trečia, kai Komisija ar Taryba galutinai nusprendžia dėl nagrinėjamos pagalbos suderinamumo, kita iš šių dviejų institucijų nebegali priimti šiuo klausimu priešingo sprendimo.
- 48 Šiuo aiškinimu siekiama išsaugoti Sąjungos veiksmų darną ir veiksmingumą, nes, pirma, pagal jį pašalinama galimybė priimti vienus kitiems prieštaraujančius sprendimus ir, antra, neleidžiama vienos Sąjungos institucijos sprendimo, kuris tapo galutinis, paneigti kitos institucijos sprendimu nesilaikant jokių terminų, įskaitant numatytą SESV 263 straipsnio 6 dalyje, ir pažeidžiant teisinio saugumo principą.
- 49 Be to, argumentai, kuriais grindžiamas šis aiškinimas, parodo, kad nelabai svarbu, ar pagalba, dėl kurios priimtas Tarybos sprendimas, yra esama, ar nauja pagalba. Iš tiesų, kaip matyti iš Teisingumo Teismo praktikos, Komisijos sprendimo veiksmingumas paveikiamas ne tik tada, kai Taryba priima sprendimą, kuriuo ta pati pagalba, kaip ir ta, dėl kurios jau nusprendė Komisija, pripažįstama suderinama su vidaus rinka, bet ir tada, kai pagalba, dėl kurios Taryba priėmė sprendimą, skirta tam, kad neteisėtos pagalbos, pripažintos nesuderinama su vidaus rinka, gavėjams būtų kompensuotas Komisijos sprendimu nurodytas jos grąžinimas. Šiomis aplinkybėmis antroji pagalba yra taip neatsiejamai susijusi su anksčiau Komisijos konstatuota nesuderinama su vidaus rinka pagalba, jog reikalavimas skirti šias pagaldas, siekiant SESV 108 straipsnio 2 dalies taikymo tikslų, atrodo labai dirbtinis (šiuo klausimu žr. minėto 2004 m. birželio 29 d. Sprendimo *Komisija prieš Tarybą* 45 ir 46 punktus).
- 50 Taigi šioje byloje svarbu išsiaiškinti, ar pagalba, kurią Taryba pripažino suderinama su vidaus rinka, nepaisant to, ar tai esama, ar nauja pagalba, turi būti laikoma pagalba, dėl kurios Komisija jau priėmė galutinį sprendimą.

- 51 Šiuo klausimu iš nusistovėjusios teismo praktikos matyti, kad, vykdydama savo pagal SESV 107 ir 108 straipsnius turimą kompetenciją, Komisija gali priimti gaires, kurių tikslas nurodyti, kaip ji ketina įgyvendinti pagal tuos pačius straipsnius savo naujos pagalbos arba esamos pagalbos schemos vertinimo įgaliojimus (2002 m. birželio 18 d. Sprendimo *Vokietija prieš Komisiją*, C-242/00, Rink. p. I-5603, 27 punktą).
- 52 Kadangi šios gairės grindžiamos SESV 108 straipsnio 1 dalimi, jos yra reguliaraus ir periodiško bendradarbiavimo, kai Komisija kartu su valstybėmis narėmis nuolat kontroliuoja esamas pagalbos sistemas ir joms siūlo atitinkamas priemones, reikalingas vidaus rinkai palaipsniui plėtoti arba jai veikti, elementas (šiuo klausimu žr. 1996 m. spalio 15 d. Sprendimo *Ijssel-Vliet*, C-311/94, Rink. p. I-5023, 36 ir 37 punktus ir 2000 m. spalio 5 d. Sprendimo *Vokietija prieš Komisiją*, C-288/96, Rink. p. I-8237, 64 punktą). Kai šiems pasiūlymams dėl atitinkamų priemonių valstybė narė pritaria, jai tos priemonės tampa privalomos (šiuo klausimu žr. minėto Sprendimo *Ijssel-Vliet* 42 ir 43 punktus ir minėto 2000 m. spalio 5 d. Sprendimo *Vokietija prieš Komisiją* 65 punktą), ir, kaip priminta Reglamento Nr. 659/1999 19 straipsnio 1 dalyje, ji turi jas įgyvendinti.
- 53 Šioje byloje Vengrija apie savo pritarimą Žemės ūkio gairių 196 punkte nurodytiems pasiūlymams dėl atitinkamų priemonių pranešė 2007 m. vasario 7 d.
- 54 Visų pirma šios atitinkamos priemonės apima esamų pagalbos investicijoms, susijusioms su žemės įsigijimu žemės ūkiuose, schemų pakeitimą siekiant šias schemas suderinti su gairėmis vėliausiai iki 2009 m. gruodžio 31 d.
- 55 Iš to matyti, kad pagal SESV 108 straipsnio 1 dalį Žemės ūkio gairių 196 punkte Komisijos siūlomos atitinkamos priemonės susijusios tik su esamomis pagalbos schemomis.
- 56 Reikia nurodyti, kad ginčijamu sprendimu patvirtinta schema yra nauja pagalbos schema.
- 57 Taigi šio sprendimo 16 punkte minimos pagalbos schemos, taikant Reglamento Nr. 659/1999 1 straipsnio b punkto ii papunktį, galėjo būti laikomos esamomis pagalbos schemomis tik laikotarpiu, kuriam jos buvo patvirtintos 2006 m. gruodžio 22 d. sprendimais, t. y. iki 2009 m. gruodžio 31 d.
- 58 Todėl, kadangi iš šio reglamento 1 straipsnio c punkto matyti, kad visos pagalbos schemos, kurios nėra esamos pagalbos schemos, yra naujos pagalbos schemos, ir kadangi ginčijamu sprendimu patvirtinta pagalbos schema taikoma nuo 2010 m. sausio 1 d., ji neabejotinai yra nauja pagalbos schema.
- 59 Aplinkybė, kad ši schema yra paprasčiausias 2009 m. gruodžio 31 d. pasibaigusių schemų pratęsimas, darant prielaidą, kad ji nustatyta, nėra lemiamą, nes esamos pagalbos schemos pratęsimas sukuria naują, nuo pratęstos schemos atskirą pagalbą (šiuo klausimu žr. 2010 m. gegužės 20 d. Sprendimo *Todaro Nunziatina & C.*, C-138/09, Rink. p. I-4561, 46 ir 47 punktus).
- 60 Taigi Vengrijos pareigos, atsiradusios jai pritarus pasiūlymams dėl atitinkamų priemonių, nesusijusios su schema, kuri ginčijamu sprendimu laikoma suderinama su vidaus rinka, nes tai nauja pagalbos schema, nesutampanti su esama pagalbos schema, su kuria susijusios atitinkamos priemonės, kurioms ši valstybė narė pritarė.
- 61 Tačiau Taryba negali remtis vien pagalbos schemos nauju pobūdžiu, kad iš naujo nagrinėtų situaciją, kurią Komisija jau galutinai įvertino, ir taip šį vertinimą paneigtų. Taigi Taryba nėra kompetentinga nuspręsti, kad nauja pagalbos schema turi būti laikoma suderinama su vidaus rinka, kai ji taip neatsiejamai susijusi su esama pagalbos schema, kurią valstybė narė išipareigojo pakeisti ar panaikinti, pagal SESV 108 straipsnio 1 dalyje numatytą tvarką, jog reikalavimas skirti šias abi schemas, siekiant SESV 108 straipsnio 2 dalies taikymo tikslų, atrodo labai dirbtinis (pagal analogiją žr. minėto 2004 m. birželio 29 d. Sprendimo *Komisija prieš Tarybą* 46 punktą).

- 62 Vis dėlto nagrinėjamoje byloje taip nėra.
- 63 Šiuo atžvilgiu galima nurodyti, kad nuo Komisijos vertinimo iki Tarybos vertinimo prabėgo daug laiko, nes ginčijamas sprendimas buvo priimtas praėjus maždaug trejiems metams po nagrinėjamų pasiūlymų dėl atitinkamų priemonių pateikimo.
- 64 Be to, šis sprendimas grindžiamas būtent naujų aplinkybių, kurias Taryba laiko išimtinėmis ir į kurias Komisija negalėjo atsižvelgti vertindama Vengrijos įgyvendintų esamų pagalbos žemės ūkio paskirties žemei įsigyti schemų suderinamumą su vidaus rinka, atsiradimu.
- 65 Taigi, nors Žemės ūkio gairės priimtos 2006 m., ginčijamame sprendime daroma išsami nuoroda į 2008 ir 2009 metais ekonomikos ir finansų krizės sukeltus padarinius Vengrijos žemės ūkio sektoriui. Taryba, be kita ko, remiasi palūkanų normų, taikomų paskoloms žemės ūkio paskirties žemei pirkti, padidėjimu, griežtesniais bankų tokių paskolų suteikimo kriterijais, taikytais 2008 ir 2009 m., nedarbo augimu ir bendrojo vidaus produkto sumažėjimu visų pirma žemės ūkio sektoriuje.
- 66 Reikia nurodyti, kad Komisijos pozicija dėl šio sprendimo 16 punkte minėtų schemų suderinamumo su vidaus rinka, priimta norint paremti jos pasiūlymą dėl atitinkamų priemonių, neabejotinai pagrįsta pasekmių, galinčių kilti vidaus rinkos laipsniškam plėtojimui arba veikimui dėl šių schemų taikymo, vertinimu, atsižvelgiant į 2006 m. jos turimus ekonominius duomenis.
- 67 Taigi dėl šio sprendimo 65 punkte minėto esminio aplinkybių pasikeitimo Komisijos atliktas šių pagalbos schemų vertinimas negali būti laikomas darančiu įtaką vertinimui pagalbos schemos, apimančios panašias priemones, tačiau taikytinos visiškai kitokiame ekonominiame kontekste nei tas, į kurį atsižvelgė Komisija atlikdama savo vertinimą. Todėl naujos pagalbos schemos, dėl kurios Vengrija pateikė Tarybai prašymą pagal SESV 108 straipsnio 2 dalies trečią pastraipą, suderinamumas su vidaus rinka turi būti vertinamas individualiai ir atskirai nuo šio sprendimo 16 punkte minėtos schemos vertinimo, atlikto atsižvelgiant į ekonomines aplinkybes, kurios buvo svarbios šios pagalbos suteikimo momentu (šiuo klausimu žr. 1991 m. spalio 3 d. Sprendimo *Italija prieš Komisiją*, C-261/89, Rink. p. I-4437, 21 punktą ir 2011 m. liepos 21 d. Sprendimo *Freistaat Sachsen ir Land Sachsen-Anhalt prieš Komisiją*, C-459/10 P, Rink. p. I-109, 48 punktą).
- 68 Todėl šioje byloje nagrinėjama situacija skiriasi nuo tos, kurią Teisingumo Teismas nagrinėjo minėtame 2004 m. birželio 29 d. Sprendime *Komisija prieš Tarybą* ir minėtame 2006 m. birželio 22 d. Sprendime *Komisija prieš Tarybą*.
- 69 Iš tiesų, priešingai nei šiais dviem sprendimais panaikinti Tarybos sprendimai, šiuo atveju ginčijamas sprendimas motyvuojamas būtent naujais elementais, atsiradusiais dėl esminio aplinkybių pasikeitimo laikotarpiu nuo to momento, kai Komisija išnagrinėjo Vengrijos taikomas esamas pagalbos schemas, iki to, kai Taryba vertino naują pagalbos schemą, dėl kurios ši valstybė narė jai pateikė prašymą.
- 70 Todėl elementų, pateisinusių Tarybos kompetencijos nebuvimą dviejuose šio sprendimo 68 punkte minėtuose Teismo sprendimuose, šioje byloje nėra.
- 71 Be to, Tarybos kompetencijos pripažinimas negali leisti apeiti atitinkamų priemonių, kurioms pritarė valstybės narės.
- 72 Iš tiesų, viena vertus, Taryba turi kompetenciją patvirtinti naują pagalbos schemą, kuri panaši į esamą pagalbos schemą, kurią valstybė narė turėjo pakeisti ar panaikinti po to, kai pritarė pasiūlymams dėl atitinkamų priemonių, tik tuo atveju, jei po šių pasiūlymų atsiranda naujų aplinkybių.

- 73 Kita vertus, pagal SESV 108 straipsnio 2 dalies trečią pastraipą Tarybai suteikti įgaliojimai gali būti įgyvendinami tik laikantis šioje nuostatoje nustatytų ribų, t. y. jei yra išimtinių aplinkybių (šiuo klausimu žr. 1996 m. vasario 29 d. Sprendimo *Komisija prieš Tarybą*, C-122/94, Rink. p. I-881, 13 punktą).
- 74 Galiausiai, kalbant apie Komisijos argumentą, kad Taryba neturi kompetencijos patvirtinti pagalbos, kuri neatitinka Žemės ūkio gairėse pateiktų nuorodų, reikia priminti, kad pagal šias gaires tik 196 punkte esantys pasiūlymai dėl atitinkamų priemonių, kuriems pritarė valstybės narės, gali reikšti galutinės Komisijos pozicijos dėl pagalbos schemos suderinamumo su vidaus rinka priėmimą.
- 75 Iš tiesų tik šie pasiūlymai dėl atitinkamų priemonių pateikiami valstybėms narėms, kad šios pritarų, kaip nurodyta Žemės ūkio gairių 197 punkte, o kitos jų nuostatos yra tik bendrosios nuorodas teikiančios taisyklės, kurios privalomos Komisijai (šiuo klausimu žr. 2002 m. birželio 13 d. Sprendimo *Nyderlandai prieš Komisiją*, C-382/99, Rink. p. I-5163, 24 punktą ir jame nurodytą teismo praktiką), bet ne valstybėms narėms. *A fortiori* jos negali būti privalomos Tarybai, nes SESV 108 straipsnio 2 dalies trečioje pastraipoje jai suteikti įgaliojimai išimtinėmis aplinkybėmis nukrypti nuo SESV 107 straipsnio nuostatų ir SESV 109 straipsnyje numatytų reglamentų.
- 76 Taigi iš šių gairių 196 punkto išplaukia, kad valstybės narės įsipareigojo esamas pagalbos žemės ūkio paskirties žemei įsigyti schemas tik pakeisti pagal minėtas gaires, o to nepadarius – jas panaikinti iki 2009 m. gruodžio 31 d.
- 77 Tačiau iš šio sprendimo 61–70 punktuose pateiktų argumentų matyti, kad valstybės narės, pritarusios Žemės ūkio gairių 196 punkte nurodytiems pasiūlymams dėl atitinkamų priemonių, neprarado visų galimybių prašyti leidimo vėl taikyti panašias ar tapačias schemas per visą šių gairių taikymo laikotarpį.
- 78 Iš to išplaukia, kad pirmasis Komisijos pagrindas, susijęs su Tarybos kompetencijos nebuvimu, yra nepagrįstas ir turi būti atmestas.

Dėl antrojo ieškinio pagrindo, susijusio su piktnaudžiavimu įgaliojimais

Šalių argumentai

- 79 Savo antruoju pagrindu Komisija teigia, kad Taryba piktnaudžiauja įgaliojimais, nes mėgino neutralizuoti jos atlikto Vengrijos taikytų pagalbos žemės ūkio paskirties žemei įsigyti schemų vertinimo pasekmes.
- 80 Taryba teigia, kad priimdama ginčijamą sprendimą nemėgino Komisijos atlikto vertinimo pasekmių padaryti niekinių, nes Komisija nepriėmė jokie sprendimo, kuriuo būtų pripažinta, jog ginčijamu sprendimu patvirtinta pagalbos schema nesuderinama su vidaus rinka. Iš tiesų Taryba siekė padėti Vengrijos ūkininkams, susidūrusiems su ekonomikos ir finansų krize, pirkti žemės ūkio paskirties žemę.

Teisingumo Teismo vertinimas

- 81 Kaip Teisingumo Teismas ne kartą yra nusprendęs, aktas tik tuomet laikomas priimtu piktnaudžiaujant įgaliojimais, jei remiantis objektyviais, reikšmingais ir vienas kitą patvirtinančiais duomenimis paaiškėja, kad jis buvo priimtas tik siekiant ar daugiausia siekiant kitų tikslų nei nurodyti arba siekiant išvengti konkrečiam atvejui Sutartyje specialiai numatytos procedūros (šiuo klausimu žr., be kita ko, 1998 m. gegužės 14 d. Sprendimo *Windpark Groothusen prieš Komisiją*, C-48/96 P, Rink. p. I-2873, 52 punktą ir 2006 m. rugsėjo 7 d. Sprendimo *Ispanija prieš Tarybą*, C-310/04, Rink. p. I-7285, 69 punktą).

- 82 Reikia pažymėti, kad Komisija tokių duomenų nepateikė.
- 83 Kalbant apie Tarybos siekiamus tikslus ginčijamo sprendimo priėmimo momentu, Teisingumo Teismui pateiktoje bylos medžiagoje nėra nieko, kas leistų teigti, kad Taryba siekė išimtinai ar daugiausia kito tikslo, nei padėti Vengrijos ūkininkams lengviau įsigyti žemės ūkio paskirties žemės, siekiant apriboti skurdo Vengrijos kaimo vietovėse mastą.
- 84 Kalbant apie Komisijos argumentą, kad iš įvykių sekos ir pasikeistų laiškų matyti, jog ginčijamu sprendimu buvo siekiama panaikinti jos patvirtintą poziciją, reikia nurodyti, kad Taryba galėjo teisėtai manyti, jog Komisija nepriėmė pozicijos dėl atitinkamos pagalbos schemos suderinamumo, kaip pabrėžta ginčijamo sprendimo 8 konstatuojamojoje dalyje.
- 85 Todėl antrasis ieškinio pagrindas, susijęs su piktnaudžiavimu įgaliojimais, turi būti atmestas kaip nepagrįstas.

Dėl trečiojo ieškinio pagrindo, susijusio su lojalus bendradarbiavimo principo pažeidimu

Šalių argumentai

- 86 Trečiuoju pagrindu Komisija tvirtina, kad ginčijamas sprendimas priimtas pažeidžiant lojalus bendradarbiavimo tarp institucijų principą, nes priimdama šį sprendimą Taryba atleido Vengriją nuo pareigos bendradarbiauti su Komisija, kuri šiai valstybei narei privaloma pagal SESV 108 straipsnio 1 dalį.
- 87 Iš tiesų, leisdama pratęsti esamų pagalbos schemų, kurias Vengrija įsipareigojo panaikinti, galiojimą, Taryba pakenkė ankstesnio dialogo tarp Komisijos ir šios valstybės narės rezultatams.
- 88 Taryba mano neprivalanti laikytis bendradarbiavimo pareigos pagal SESV 108 straipsnio 1 dalį. Be to, ji dar kartą patvirtino, kad Vengrija visiškai nebuvo įsipareigojusi dėl ginčijamu sprendimu patvirtintos pagalbos schemos.

Teisingumo Teismo vertinimas

- 89 SESV 108 straipsnio 1 dalyje Komisijai ir valstybėms narėms nustatyta pareiga reguliariai ir periodiškai bendradarbiauti, kai Komisija kartu su valstybėmis narėmis nuolat kontroliuoja esamas pagalbos sistemas ir siūlo joms atitinkamas priemones, reikalingas vidaus rinkai palaipsniui plėtoti arba jai veikti (šiuo klausimu žr. 2002 m. birželio 18 d. Sprendimo *Vokietija prieš Komisiją* 28 punktą ir jame nurodytą teismo praktiką).
- 90 Šiuo klausimu iš šio sprendimo 70 punkto matyti, kad Vengrija nepriėmė jokio specialaus įsipareigojimo dėl ginčijamu sprendimu patvirtintos pagalbos schemos. Todėl šis sprendimas negali būti laikomas atleidžiančiu Vengriją nuo konkrečios bendradarbiavimo pareigos, nes juo visiškai nebuvo pakenkta ankstesnio dialogo tarp Komisijos ir šios valstybės narės rezultatams.
- 91 Atsižvelgiant į šias aplinkybes, Komisijos pateiktas trečiasis pagrindas, susijęs su lojalus bendradarbiavimo principo pažeidimu, turi būti atmestas kaip nepagrįstas.

Dėl ketvirtojo ieškinio pagrindo, susijusio su akivaizdžia vertinimo klaida ir proporcingumo principo pažeidimu

- 92 Ketvirtojo pagrindo pirma dalimi Komisija tvirtina, kad Taryba padarė akivaizdžią vertinimo klaidą, nes nustatė, jog yra išimtinių aplinkybių, pateisinančių patvirtintas priemones. Šio pagrindo antroje dalyje ji teigia, kad ginčijamas sprendimas prieštarauja proporcingumo principui, nes nagrinėjamos priemonės neleidžia pasiekti šiuo sprendimu siekiamą tikslą ir neapsiriboja tik tuo, kas būtina šiam tikslui pasiekti.

Dėl ketvirtojo pagrindo pirmos dalies, susijusios su akivaizdžia išimtinių aplinkybių buvimo vertinimo klaida

– Šalių argumentai

- 93 Komisija mano, kad aplinkybės gali būti laikomos išimtinėmis, kaip tai suprantama pagal SESV 108 straipsnio 2 dalies trečią pastraipą, tik jei jų nebuvo galima numatyti iki jų atsiradimo ir jei, atsižvelgiant į nagrinėjamą atvejį, jos susijusios būtent su Vengrija. Todėl taip negali būti anksčiau egzistavusios struktūrinės kliūtis ar problemos, su kuria susidūrė daugelis valstybių narių, atveju.
- 94 Komisija taip pat mano, kad nepalanki ūkio valdų struktūra Vengrijoje yra jau sena problema, susijusi su pačia Vengrijos žemės ūkio ekonomikos struktūra. Be to, nėra duomenų, kad kapitalo stygius, su kuriuo susiduria Vengrijos ūkininkai, nėra struktūrinė problema, kuri dėl savo pobūdžio negali būti laikoma išimtinė. Be to, galimybė, kad padaugės žemės pirkimo spekuliacijos tikslais atveju, nėra atskira nuo kitų Tarybos nurodytų elementų aplinkybė.
- 95 Maža to, nors Komisija pritaria, kad ekonomikos krizė gali būti išimtinė aplinkybė, vis dėlto mano, kad šia krize pateisinti ginčijamą sprendimą galima tik jeigu dėl sąveikos su anksčiau buvusiomis struktūrinėmis problemomis Vengrijoje būtų susidariusios išimtinės aplinkybės, o to Taryba neįrodė. Komisija taip pat teigia, kad šios krizės poveikis sunkumams, susijusiems su paskolos gavimu, skurdo ir nedarbo paplitimui, gamybos išlaidų sumažėjimui ir bendram ekonomikos nuosmukiui Vengrijoje nėra išimtinio pobūdžio, atsižvelgiant į situaciją visoje Sąjungoje.
- 96 Taryba mano, kad Komisijos siūloma išimtinių aplinkybių sąvokos apibrėžtis yra pernelyg siaura atsižvelgiant į teismo praktiką, nes tokios aplinkybės turi būti tik nenumatomos ir gali paveikti kitas valstybes nares arba kitus nei žemės ūkis sektorius.
- 97 Šioje byloje yra išimtinių aplinkybių, kurias sudaro nekasdieniai, su ekonomikos krize susiję įvykiai, kurie turėjo reikšmingų pasekmių Vengrijos ūkininkams ir dėl kurių dar labiau paaštrėjo struktūrinės problemos, ir taip jau būdingos Vengrijos žemės ūkio valdoms. Taigi, dideli sunkumai, susiję su paskolų gavimu, gamybos išlaidų sumažėjimas, skurdo paplitimas ar ekonomikos nuosmukis dėl krizės, labiau pasireiškę Vengrijoje nei kitose valstybėse narėse, lėmė tai, kad tapo labai sudėtinga, net neįmanoma, Vengrijos ūkininkams pirkti žemės ūkio paskirties žemę.

– Teisingumo Teismo vertinimas

- 98 Iš Teisingumo Teismo praktikos matyti, kad taikydama SESV 108 straipsnio 2 dalies trečią pastraipą Taryba turi plačią diskreciją, kurios įgyvendinimas apima sudėtingus ekonominio ir socialinio pobūdžio vertinimus, kurie turi būti atliekami Sąjungoje. Atsižvelgiant į tai, taikoma šios diskrecijos įgyvendinimo teisminė kontrolė skirta tik įvertinti, ar laikytasi procedūrinių ir motyvavimo taisyklių, patikrinti nurodytų faktinių aplinkybių tikslumui ir nustatyti, ar nebuvo padaryta teisės klaida, akivaizdi faktinių

aplinkybių vertinimo klaida ir ar nebuvo piktnaudžiaujama įgaliojimais (šiuo klausimu žr. minėto 1996 m. vasario 29 d. Sprendimo *Komisija prieš Tarybą*, 18 ir 19 punktus ir pagal analogiją 2008 m. gruodžio 22 d. Sprendimo *Régie Networks*, C-333/07, Rink. p. I-10807, 78 punktą).

- 99 Reikia nurodyti, jog atsižvelgiant į tai, kad ekonomikos ir finansų krizės pasekmės yra neįprastos ir nenumatomos, ir į tai, kokių mastu jos apėmė Vengrijos žemės ūkį, negali būti laikoma, kad Taryba padarė akivaizdžią vertinimo klaidą manydama, kad šios pasekmės sudaro išimtinės aplinkybes, kaip tai suprantama pagal SESV 108 straipsnio 2 dalies trečią pastraipą. Beje, Komisija savo dublike pripažino, kad tokios krizės kilimas gali būti tokia išimtinė aplinkybė.
- 100 Faktas, kad ekonomikos ir finansų krizė taip pat sukėlė didelių pasekmių kitose valstybėse narėse, nėra lemiamas, nes ši aplinkybė neturi poveikio išimtiniam šios krizės pasekmių pobūdžiui, kiek tai susiję su Vengrijos ūkininkų ekonominės situacijos pasikeitimu.
- 101 Be to, teiginys, kad nepalanki ūkio valdų struktūra ar kapitalo stygius, su kuriuo susiduria ūkininkai, Vengrijoje yra struktūrinės problemos, neleidžia įrodyti, kad Taryba padarė akivaizdžią vertinimo klaidą, nusprenddama, kad dideli sunkumai, susiję su paskolų gavimu, ir gamybos išlaidų sumažėjimas dėl krizės labai pablogino Vengrijos ūkininkų padėtį ir sudarė kliūčių spręsti minėtas struktūrines problemas, taigi apriboti skurdo kaimo vietovėse mastą ir pagerinti Vengrijos žemės ūkio valdų konkurencingumą (pagal analogiją žr. minėto 1996 m. vasario 29 d. Sprendimo *Komisija prieš Tarybą* 21 punktą).
- 102 Iš to išplaukia, kad ketvirtojo ieškinio pagrindo pirmą dalį reikia atmesti kaip nepagrįstą.

Dėl ketvirtojo pagrindo antros dalies, susijusios su proporcingumo principo pažeidimu

– Šalių argumentai

- 103 Komisijos nuomone, priimdama ginčijamą sprendimą Taryba pažeidė proporcingumo principą.
- 104 Iš tiesų Komisija mano, kad nagrinėjama pagalbos schema negali leisti pasiekti minėtame sprendime nurodytą tikslą. Taigi, nepaisant to, kad egzistuoja dvi pagalbos žemės ūkio paskirties žemei įsigyti schemas, vidutinis žemės ūkio valdos dydis Vengrijoje per pastaruosius metus tik nedaug pasikeitė. To, kad ginčijamu sprendimu patvirtinta pagalbos schema leidžia pasiekti geresnius rezultatus, nebuvo nustatyta, o anksčiau taikytos pagalbos schemas neleido išspręsti problemų, susijusių su sunkumais dėl paskolų gavimo 2009 m. Pagalba žemės ūkio paskirties žemei įsigyti realiai prisideda veikiau prie žemės ūkio paskirties žemės kainų augimo nei prie šios žemės nuosavybės struktūros pasikeitimo.
- 105 Be to, Komisijos nuomone, laikytis proporcingumo principo reiškia visiškai atsižvelgti į galiojančias priemones, kuriomis gali būti tenkinami poreikiai, kuriuos Taryba laiko išimtinėmis aplinkybėmis. Tačiau ginčijamame sprendime visiškai neatsižvelgiama į anksčiau Komisijos patvirtintas arba jos gairėse ar bendrosios išimties reglamentuose leistas priemones. Konkrečiai kalbant, reikia nurodyti, kad pagal laikinąją sistemą valstybės narės galėtų suteikti ūkininkams pagalbą. Be to, būtų galima pasinaudoti *de minimis* pagalba, kuri leidžiama pagal Reglamentą Nr. 1535/2007.
- 106 Taryba taip pat neatsižvelgė į tai, kad egzistuoja kitų rūšių priemonių, skirtų tam tikroms ginčijamame sprendime nurodytoms problemoms spręsti. Taigi pagal Stojimo aktą Vengrija turėjo galimybę per septynerių metų pereinamąjį laikotarpį stabdyti spekuliaciją, ribodama nerezidentų teisę įsigyti žemės ūkio paskirties žemės. Kalbant apie nedarbo paplitimą, reikia nurodyti, jog Taryba taip pat neatsižvelgė į tai, kad Vengrijos 2007–2013 m. kaimo plėtros programoje numatytos kelios priemonės, kuriomis siekiama jį riboti kaimo vietovėse, visų pirma perteklinius darbuotojus žemės ūkio srityje perkelti į kitus ekonomikos sektorius.

- 107 Galiausiai ginčijamu sprendimu patvirtintos priemonės apima ne tik tai, kas būtina, nes jos galioja ilgesnį laiką nei Komisijos laikinojoje sistemoje nustatyta pagalba, skirtos būtent dėl ekonomikos krizės pasekmių susidariusioms problemoms spręsti, taikymo data.
- 108 Taryba teigia, kad tiek, kiek tai susiję su proporcingumo principo laikymusi, remiantis SESV 108 straipsnio 2 dalies trečia pastraipa priimtų priemonių teisėtumui gali būti daromas poveikis tik jei šios priemonės yra akivaizdžiai netinkamos atsižvelgiant į Tarybos ketinamą siekti tikslą.
- 109 Komisija neįrodė, kad Tarybos atliktas sudėtingų ekonominių aplinkybių vertinimas yra akivaizdžiai klaidingas. Be kita ko, Taryba pripažino, kad taikant Vengrijos pagalba žemės ūkio paskirties žemei įsigyti schemas buvo pagerinta Vengrijos žemės ūkio valdų teritorinė struktūra. Taryba taip pat teigė, kad Komisija nenustatė, jog tokia pagalba schema buvo prisidėta prie žemės kainų augimo. Be to, ji mano, kad žemės ūkio valdų ploto didėjimas leidžia padidinti atitinkamų ūkininkų konkurencingumą ir pajamas.
- 110 Taryba taip pat teigia neturėjusi atsižvelgti į Komisijos jau patvirtintas priemones, nes SESV 108 straipsnio 2 dalies trečioje pastraipoje Tarybai suteiktais įgaliojimais siekiama būtent jai leisti patvirtinti pagalbą, kurios Komisija negalėjo teisėtai patvirtinti, kaip buvo nagrinėjama atveju. Be to, ginčijamu sprendimu patvirtintos pagalbos schemas laikinoji sistema neapima.
- 111 Be to, Taryba pabrėžia, kad pagal Stojimo aktą leidžiami žemės ūkio paskirties žemės įsigijimo apribojimai nemažina galimybes, jog Vengrijoje gyvenantys ekonominės veiklos vykdytojai pirk [žemės] spekuliacijos tikslais, ir kad reikia kovoti su nedarbu įvairiomis priemonėmis, įskaitant numatytas ginčijamu sprendimu patvirtintoje pagalbos schemoje.
- 112 Tarybos nuomone, šios pagalbos schemas trukmė neturi apimti tik laikinojoje sistemoje nurodyto laikotarpio ir ji atitinka laiką, kuris, manoma, būtinas žemės ūkio paskirties žemės privatizavimo procesui Vengrijoje baigti ir krizės pasekmėms sumažinti.
- 113 Vengrija tvirtina, kad norint nustatyti, jog nagrinėjama priemonė yra akivaizdžiai netinkama, reikia įrodyti, kad ji visiškai neveiksminga, o to Komisija nei įrodė, nei teigė.

– Teisingumo Teismo vertinimas

- 114 Dėl proporcingumo principo laikymosi iš šio sprendimo 98 punkte pateiktų argumentų matyti, kad tik akivaizdžiai netinkamas remiantis SESV 108 straipsnio 2 dalies trečia pastraipa priimtoms priemonės pobūdis Tarybos ketinamo siekti tikslo atžvilgiu gali turėti įtakos tokios priemonės teisėtumui (pagal analogiją žr. 2010 m. liepos 8 d. Sprendimo *Afton Chemical*, C-343/09, Rink. p. I-7027, 46 punktą ir 2012 m. liepos 12 d. Sprendimo *Association Kokopelli*, C-59/11, 39 punktą).
- 115 Vadinas, reikia nustatyti, ar ginčijamame sprendime nurodytos pagalbos schemas patvirtinimas yra akivaizdžiai netinkamas pasiekti šio sprendimo 9 konstatuojamojoje dalyje nurodytam tikslui – apriboti skurdo Vengrijos kaimo vietovėse mastą.
- 116 Galima sutikti, kad šis tikslas gali būti iš dalies pasiektas pagerinus ūkininkavimo veiksmingumą Vengrijoje, tai reiškia, kad turi būti padidintas žemės ūkio valdų plotas, o tą galima pasiekti, jei Vengrijos ūkininkai įsigytų žemės ūkio paskirties žemės. Neginčijama, kad nepakankamos pajamos ir sunkumai, susiję su paskolų gavimu, su kuriais susiduria šie ūkininkai, sudaro kliūčių tokiam įsigijimui. Todėl atitinkamos pagalbos schemas, kuria siekiama kompensuoti šias problemas ir jų paaštrėjimą dėl ekonomikos ir finansų krizės, patvirtinimas siūlant arba subsidijuoti palūkanas, susijusias su paskolomis žemės ūkio paskirties žemei pirkti, arba tiesioginę pagalbą žemės ūkio paskirties žemei įsigyti nėra akivaizdžiai netinkamas ginčijamu sprendimu siekiamiems tikslams įgyvendinti.

- 117 Tokiomis sąlygomis aplinkybė, kad anksčiau taikyta pagalbos žemės ūkio paskirties žemei įsigyti schema neleido gerokai ir nuolat didinti Vengrijos žemės ūkio valdų plotų, negali įrodyti, kad ginčijamas sprendimas yra akivaizdžiai netinkamas juo siekiamiems tikslams, apie kuriuos priminta šio sprendimo 115 punkte, įgyvendinti.
- 118 Iš tiesų, vidutinio minėtų ūkio valdų ploto menko didėjimo nepakanka įrodyti, kad Tarybos patvirtinta pagalbos schema yra akivaizdžiai neveiksminga, nes gali būti, kad šis menkas didėjimas susijęs su aplinkybėmis, kurios negali tęstis visą ginčijamame sprendime nurodytą laikotarpį.
- 119 Dėl Komisijos argumento, kad pagalbos žemės ūkio paskirties žemei įsigyti schemomis prisidedama veikiau prie žemės ūkio paskirties žemės kainų kilimo nei prie šios žemės nuosavybės struktūros pasikeitimo, reikia konstatuoti, kad šis teiginys nėra pakankamai pagrįstas, kad būtų galima nustatyti, jog Taryba pasirinko akivaizdžiai netinkamą savo siekiamo tikslo atžvilgiu priemonę.
- 120 Be to, reikia patikrinti, ar patvirtinus nagrinėjamą pagalbos schemą akivaizdžiai neviršijama to, kas būtina ginčijamame sprendime nurodytiems tikslams pasiekti. Komisija teigia, kad Taryba pakankamai neatsižvelgė į kitų priemonių, galinčių prisidėti prie šių tikslų įgyvendinimo, teikiamas galimybes.
- 121 Atsižvelgiant į Tarybos šiuo atveju turimą diskreciją, ginčijamas sprendimas negali būti laikomas pažeidžiančiu proporcingumo principą vien todėl, kad Vengrija būtų galėjusi siekti šio sprendimo 115 punkte nurodytų tikslų kitos rūšies pagalbos schema. Iš tiesų iš nusistovėjusios teismo praktikos matyti, kad nagrinėdamas, ar laikomasi proporcingumo principo sprendime, priimtame remiantis diskrecija, kokią turi Taryba pagal SESV 108 straipsnio 2 dalies trečią pastraipą, Teisingumo Teismas turi išsiaiškinti ne tai, ar jis buvo vienintelis arba geriausias iš galimų, bet tai, ar jis buvo akivaizdžiai neproporcingas (pagal analogiją žr. 2009 m. birželio 11 d. Sprendimo *Agrana Zucker*, C-33/08, Rink. p. I-5035, 33 punktą ir jame nurodytą teismo praktiką).
- 122 Tačiau, kaip savo išvados 44 punkte nurodė generalinis advokatas, Tarybos turima plati diskrecija jos neatleidžia nuo pareigos vertinant atsižvelgti į anksčiau priimtas priemones, kurios skirtos būtent tam, kad būtų rasta išeitis išimtinėmis aplinkybėmis, pateisinusiomis nagrinėjamą pagalbos schemos patvirtinimą.
- 123 Šiuo atžvilgiu reikia pažymėti, kad Reglamentu Nr. 1535/2007 siekiama atleisti nuo SESV 108 straipsnio 3 dalyje numatytos pranešimo apie nedidelio dydžio pagalbą pareigos, todėl negali būti laikoma, kad juo siekiama būtent rasti būdą, kaip panaikinti ekonomikos ir finansų krizės pasekmes Vengrijos ūkininkams.
- 124 Tačiau tiesa, jog laikinoji sistema buvo nustatyta tam, kad įmonėms būtų palengvinta galimybė gauti finansavimą ekonomikos ir finansų krizės sąlygomis. Vis dėlto šioje laikinojoje sistemoje numatyta pagalba turi bendrą investicijų rėmimo funkciją, todėl ji nėra skirta būtent leisti įsigyti žemės ūkio paskirties žemės. Be to, ginčijamo sprendimo priėmimo momentu laikinosios sistemos 7 punkte buvo numatyta, kad ji nebus taikoma po 2010 m. gruodžio 31 d. Todėl Tarybos sprendimas patvirtinti pagalbos schemą, skirtą būtent apriboti skurdui kaimo vietovėse, užtikrinant žemės privatizavimo proceso užbaigimą ir žemės ūkio valdų struktūros pagerinimą Vengrijoje per ilgesnį laikotarpį, negali būti laikomas akivaizdžiai viršijančiu tai, kas būtina ginčijamam sprendimui siekiamiems tikslams įgyvendinti.
- 125 Be to, nors tam tikromis Vengrijos 2007–2013 m. kaimo plėtros programoje numatytomis priemonėmis taip pat siekiama kovoti su nedarbu kaimo vietovėse, jos tik papildoma ginčijamam sprendimui patvirtintą pagalbos schemą, nes daugiausia yra skirtos perteklinių darbuotojų žemės ūkio srityje perkėlimui į kitus ekonomikos sektorius palengvinti, o ne žemės ūkio valdų pelningumui pagerinti.

- 126 Dėl pagal Stojimo aktą leidžiamų žemės ūkio paskirties žemės įsigijimo apribojimų reikia nurodyti, kad jie svarbūs tik mažinant žemės pirkimą spekuliacijos tikslais, bet jie niekaip negali išspręsti kitų ginčijamo sprendimo motyvuojamojoje dalyje nurodytų problemų. Be to, kaip teigia Taryba, šie apribojimai neleidžia kovoti su Vengrijoje gyvenančių ekonominės veiklos vykdytojų atliekamu žemės ūkio paskirties žemės pirkimu spekuliacijos tikslais.
- 127 Galiausiai, kalbant apie ginčijamu sprendimu patvirtintos pagalbos schemos trukmę, iš pačios SESV 108 straipsnio 2 dalies trečios pastraipos logikos matyti, kad Taryba negali būti saistoma Komisijos komunikate nustatytų laiko suvaržymų. Be to, atsižvelgiant į tai, kiek laiko reikia žemės privatizavimo procesui baigti, ir į ekonomikos ir finansų krizės trukmę, negalima manyti, kad Taryba pasirinko akivaizdžiai neproporcingą priemonę, patvirtindama nagrinėjamą pagalbos schemą laikotarpiui nuo 2010 m. sausio 1 d. iki 2013 m. gruodžio 31 d.
- 128 Todėl reikia taip pat atmesti Komisijos pateikto ketvirtojo pagrindo antrą dalį kaip nepagrįstą.
- 129 Tai reiškia, kad visas ketvirtasis pagrindas turi būti atmestas.
- 130 Kadangi nė vienas Komisijos ieškinio pagrindas negalėjo būti patenkintas, ieškinys turi būti atmestas.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

- 131 Pagal Procedūros reglamento 138 straipsnio 1 dalį pralaimėjusiai šaliai nurodoma padengti bylinėjimosi išlaidas, jeigu laimėjusi šalis to reikalavo. Kadangi Taryba prašė priteisti bylinėjimosi išlaidas iš Komisijos ir ši pralaimėjo bylą, ji turi jas padengti.
- 132 Pagal to paties reglamento 140 straipsnio 1 dalį Lietuvos Respublika, Vengrija ir Lenkijos Respublika padengia savo bylinėjimosi išlaidas.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (didžioji kolegija) nusprendžia:

- 1. Atmesti ieškinį.**
- 2. Priteisti iš Europos Komisijos bylinėjimosi išlaidas.**
- 3. Lietuvos Respublika, Vengrija ir Lenkijos Respublika padengia savo bylinėjimosi išlaidas.**

Parašai.